

Verkennd Natuurwaardenonderzoek Zijdeweg, Wassenaar

Van Dijk geo- en milieutechniek

Definitief rapport

Verkennd Natuurwaardenonderzoek Zijdeweg, Wassenaar

Van Dijk geo- en milieutechniek

Definitief rapport

Rapportnummer: 210x00230.069607_1_3
Datum: 13 februari 2012
Contactpersoon opdrachtgever: Van Dijk geo- en milieutechniek b.v.

Projectteam BRO: De heer R. van Dijk, Mevrouw G. Mennen

Trefwoorden: Verkennd natuuronderzoek
Flora- en faunawet
Ecologische hoofdstructuur
Zijdeweg, Wassenaar
Ruimtelijke ontwikkeling

Bron foto kft: Hollandse Hoogte 14

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

B | Я O
Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Ligging van het plangebied	3
1.3 Leeswijzer	4
2. CONCLUSIE EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Beschrijving van het plangebied	9
4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving	9
4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied	9
4.1.3 Gebouwen	10
4.2 Beschermde gebieden	14
4.2.1 Natura 2000	14
4.2.2 Ecologische Hoofdstructuur	14
4.3 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied	14
4.3.1 Vaatplanten	14
4.3.2 Grondgebonden zoogdieren	14
4.3.3 Vleermuizen	15
4.3.4 Vogels	16
4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen	16
4.3.6 Overige diersoorten	17
5. EFFECTENBEOORDELING	19
5.1 Beschrijving ontwikkeling	19
5.2 Effecten op beschermde soorten	21
5.2.1 Vaatplanten	21
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren	21
5.2.2 Vleermuizen	21
5.2.3 Vogels	22
5.2.4 Amfibieën, reptielen en vissen	22
5.2.5 Ongewervelden	22
5.3 Effecten op beschermde gebieden	23

5.3.1 Natura 2000	23
5.3.2 Ecologische hoofdstructuur	23
6. LITERATUURLIJST	25
BIJLAGEN	27
Bijlage 1:	1
Ruimtelijke plannen en wetgeving	1
RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING	3
Bijlage 2:	7
Achtergrond Natuurbeschermingswet	7
NATUURBESCHERMINGSWET	1

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Op de percelen Zijdeweg 54 en 56 te Wassenaar zijn een aantal ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Op deze locatie is momenteel de Stichting Nationale Dierenzorg gevestigd. In de nieuwe situatie wordt onder meer een uitbreiding van een aangrenzend hotel (Van der Valk Wassenaar) en de sloop van enkele gebouwen van de Stichting Nationale Dierenzorg voorzien.

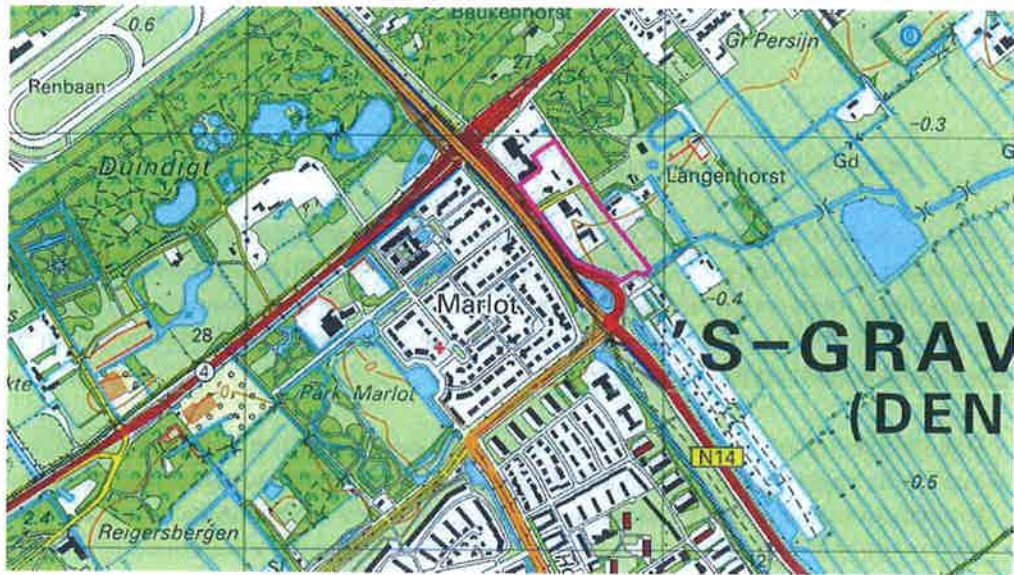
Ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling is het onder andere noodzakelijk om inzicht te krijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid. Van Dijk geo- en milieutechniek b.v. heeft BRO gevraagd om hiervoor een verkennend natuurwaardenonderzoek uit te voeren. Voorliggend rapport geeft de resultaten van dit onderzoek weer: er wordt aangegeven met welke beschermde natuurwaarden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden dient te worden en op welke wijze deze behouden of versterkt kunnen worden. Tevens wordt op basis van de nu voorziene ontwikkelingen geadviseerd wat de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen zijn om de geplande ontwikkeling te realiseren met inachtneming van de natuurwetgeving en -beleid.

1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in het zuiden van de gemeente Wassenaar. Het plangebied ligt in de kernrandzone van Den Haag / Wassenaar tussen de wijk Marlot en het landgoed Langenhorst. De noordoostzijde van het plangebied wordt begrensd door het landgoed Langenhorst. Aan de noordwestzijde wordt het plangebied begrensd door het terrein van hotel Van der Valk (Zijdeweg 54). De zuidwestzijde van het plangebied wordt begrensd door de Zijdeweg en aan de zuidoostzijde door een doodlopende zijstraat van de Zijdeweg. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 84,8 – 457,8¹

Afbeelding 2: luchtfoto van de bestaande situatie van het plangebied.

¹ De getallen staan respectievelijk voor de x- en de y –coördinaten van de linker benedenhoek van het betreffende km-vak.

Afbeelding 1: globale ligging van het plangebied (paars omlijnd).

1.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer. In Hoofdstuk 4 worden de beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde gebieden en beschermde soorten. In Hoofdstuk 5 is een effectbeoordeling gemaakt van de ruimtelijke ontwikkeling. Hoofdstuk 6 geeft de literatuurlijst en een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is tot slot in Bijlage 1 (Ruimtelijke plannen en wetgeving) en Bijlage 2 (Achtergrond Natuurbeschermingswet) opgenomen.

2. CONCLUSIE EN ADVIES

Gebiedbescherming

Het is aan te bevelen om in de uitwerking van de plannen rekening te houden met het beperken van de impact op het aangrenzende bos en veenweidegebied, dat tot de EHS behoort. Mogelijke effecten zijn bijvoorbeeld verstoring (licht, geluid en trillingen) tijdens de aanlegfase, lichtverstoring in de gebruiksfase, verandering in de hydrologie. Ten behoeve van een bestemmingsplanprocedure zullen effecten op de EHS aanvullend beoordeeld moeten worden. De verwachting is dat woningbouw op het huidige parkeerterrein niet hoeft te leiden tot effecten op de EHS.

Soortbescherming

Om te beoordelen of door de sloop van gebouw 2 vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, is het nodig om een aanvullend onderzoek met een bat-detector uit te voeren. Deze inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol. Het onderzoek zal moeten plaatsvinden in de periode mei t/m oktober. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan komt bij de eventuele aanwezigheid van vleermuizen niet in het geding.

Omdat nog onbekend is hoe de gewenste ontwikkeling exact gaat plaatsvinden en of hierbij verstoring of aantasting van vliegroutes (in de vorm van houtsingels) zal plaatsvinden, is het aan te bevelen om tegelijk met het onderzoeken van mogelijke verblijfplaatsen ook te onderzoeken of in het plangebied belangrijke vliegroutes aanwezig zijn, en of het plangebied anderszins waarde heeft voor vleermuizen.

Voor het behoud van nestplaatsen van de soort Boerenzwaluw is het van belang dat bij de verplaatsing van de hooimijt een aantal voorwaarden in acht wordt genomen. De verplaatsing zal in de periode september – maart uitgevoerd moeten worden (d.w.z. buiten de broedperiode). Daarnaast is het van belang de bestaande nesten intact te laten, of als dat niet mogelijk is, nestkommetjes op te hangen na de verplaatsing.

Nesten van overige broedvogels, zoals Houtduif, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Indien dit niet mogelijk is, is het nodig om voorafgaand aan de werkzaamheden de opgaande begroeiingen

rondom het te slopen gebouw en direct rondom het plangebied te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op of rondom het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

3. WERKWIJZE

In dit natuuronderzoek is de waarde van de initiatieflocatie bepaald voor beschermde natuurwaarden die beschermd worden volgens de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en volgens provinciaal en gemeentelijk natuurbeleid. Dit is gedaan door middel van bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek. Op basis van de verzamelde gegevens is een beoordeling gemaakt wat de effecten van de geplande ingreep zijn op beschermde natuurwaarden, en er is aangegeven of en hoe de ontwikkeling in overeenstemming met de natuurwetgeving en het vigerende natuurbeleid gerealiseerd kan worden.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevensbronnen van beschermde planten en dieren, zoals algemene verspreidingsatlassen. Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat op basis van de vrij beschikbare gegevens en het veldbezoek reeds een voldoende beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden.

BRO heeft een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 12 januari 2012. Hierbij is het plangebied bezocht, inclusief de directe omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige ecotopen en begroeiingen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van (beschermde) soorten in en rondom het plangebied. De aanwezige bebouwing is aan de buiten- en binnenzijde onderzocht. Tijdens het veldbezoek was het zwaar bewolkt en 6 graden Celsius.

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Beschrijving van het plangebied

4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving

Het plangebied ligt in de kernrandzone van Den Haag / Wassenaar, met een drukke weg (N14) ten westen van het plangebied. Ten oosten van het plangebied ligt een veenweidegebied met slagenverkaveling, dat doorloopt tot in het zuidelijke deel van het plangebied. Direct ten noordoosten van het plangebied ligt een bosperceel bestaande uit loofhout, dat behoort tot landgoed Langenhorst. Ook verder noordelijk liggen bospercelen, ingesloten tussen rijkswegen en de bebouwing van Wassenaar.

4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied

Afbeelding 2. Luchtfoto met plangebied en daarin de verschillende gebouwen genummerd.

Het plangebied is onder te verdelen in vier delen: twee bebouwde delen en twee onbebouwd delen. Deze worden achtereenvolgens van noord naar zuid beschreven:

Het meest noordelijke deel bestaat uit een aantal gebouwen (zie volgende paragraaf), omringd door groen. Aan de noordzijde bevindt zich een aarden wal tussen het hotel en het plangebied, die beplant is met sierheesters. Aan de zuidzijde van dit deel staat een houtsingel met diverse bomen en struiken, parallel aan de oprijlaan van het plangebied. Rondom de gebouwen is sierbeplanting aanwezig in de vorm van struiken zoals Laurierkers.

Het volgende deel, gelegen tussen de oprijlaan en het parkeerterrein, bestaat uit bebouwing met bijbehorend erf. Tussen de Zijdeweg en de bebouwing ligt een kleine hoogstamboomgaard met nog jonge fruitbomen. Op het erf staan enkele bomen, waaronder oude holle notenbomen en een dikke linde. Ten noorden van de boerderij staan enkele knotwilgen. Dit deelgebied wordt samen met de hierna genoemde delen vrijwel geheel omgeven door sloten. Deze sloten zijn begroeid met Riet en andere helofyten. Een deel van de sloten was ten tijde van het veldbezoek recentelijk geschoond.

Ten zuiden van dit deel ligt een met hekwerk omgeven parkeerterrein. Het terrein is grotendeels verhard en deels begroeid met een gras- en pioniervegetatie. Aan de noordzijde en oostzijde van het terrein staat een houtsingel met voornamelijk Zwarte els en Spaanse aak. Onder deze bomen groeien stikstofminnende planten zoals Braam en Gewone berenklauw. Aan de zuidzijde is enige spontane boomopslag aanwezig, aan de westzijde is recentelijk een bomenrij aangeplant.

Het meest zuidelijke deel van het plangebied bestaat uit weiland. Aan de oostzijde en zuidzijde van het weiland staan elzensingels. Aan de zuidzijde is een toegangspoort met duiker.

4.1.3 Gebouwen

De volgende gebouwen zijn aanwezig in het plangebied (zie afbeelding 2):

Gebouw 1. Deze zeventiende-eeuwse boerderij, bekend als boerderij 'Welgelegen', vormt het hoofdgebouw van de Stichting Nationale Dierenzorg. Het L-vormige gebouw bestaat uit één bouwlaag met kap. Het dak is bedekt met dakpannen en een van de gevels is voorzien van daklijsten. Aan de zuidwestzijde bevindt zich een kleine aanbouw

Gebouw 2. Deze aanbouw van de boerderij herbergt hondenkennels. Het gebouw bestaat uit één bouwlaag met een plat dak en deels doorzichtige kap. Het gebouw heeft aan alle zijden een uitstekende dakrand.

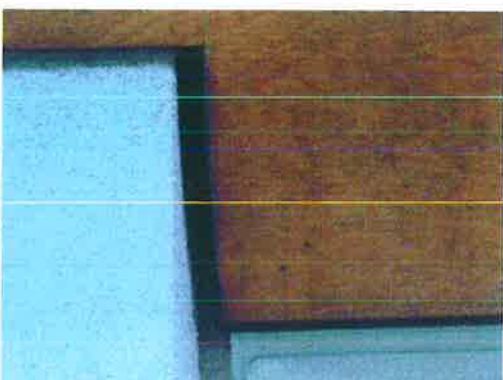
Gebouw 3. Zeshoekige hooimijt met rieten kap, gebruikt voor opslag.

Gebouw 4. Opslaghok met golfplaten dak.

Gebouw 5. Dit gebouw met kennels voor honden is bekend als 'Seniorenclub'. Het bestaat uit één bouwlaag met plat dak en een klein puntdak.

Gebouw 6. Dit gebouw met kennels voor katten is bekend als 'Kattenhuis'. Het bestaat uit één bouwlaag met plat dak.

Gebouw 7. Beheerderswoning, bestaande uit één bouwlaag met wolfskap. Het gebouw heeft grote dakoverstekken en brede daklijsten (dit gebouw is niet aan de binnenzijde bezocht).

Foto's: 1. boerderij en houtsingel gezien vanaf Zijdegeweg. 2. Gebouw kattenhuis. 3. Boerderij met erf en opslagblok. 4. Parkeerterrein met elzensingel. 5. Hooimijt. 6. Kieren in gebouw 2.

Afbeelding 3. Ligging plangebied ten opzichte van wettelijk beschermde natuurgebieden.

Afbeelding 4. Ligging plangebied ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (bron:

4.2 Beschermde gebieden

4.2.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op iets minder dan 2 kilometer van het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied. Het betreft het Natura 2000-gebied 'Meijendel & Berkeheide'.

4.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied grenst aan de noordoostzijde aan een gebied dat opgenomen is binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De bescherming van de EHS is opgenomen in de Verordening Ruimte van de Provincie Zuid-Holland. Plannen binnen de EHS moeten strekken tot behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden. Voor plannen grenzend aan de EHS geldt dat deze niet mogen leiden tot versterking of verslechtering van de natuurwaarden van de aangrenzende EHS.

4.3 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied

4.3.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek is in het plangebied één beschermde plantensoort van beschermingsniveau 1 waargenomen, namelijk Grote kaardenbol. Enkele exemplaren van deze soort groeien aan de zuidelijke rand van het weiland, nabij de duiker. Op basis van de aangetroffen slootkantbiotoop zijn nog enkele andere plantensoorten van beschermingsniveau 1 in het plangebied te verwachten, zoals Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Zwanenbloem. Beide soorten komen in het veenweidegebied en de landgoederenzone rondom Wassenaar redelijk algemeen voor. Voor plantensoorten van beschermingsniveau 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het voorkomen van strenger beschermde of bedreigde plantensoorten in het plangebied is redelijkerwijs uit te sluiten op basis van de aangetroffen biotopen. De weide, boomgaard en bermvegetatie bestaat uit zeer algemene, meest stikstofminnende soorten, zoals Grote brandnetel, Paardenbloem, Jacobskruiskruid, Gewone berenklaauw, Ridderzuring etc. Ook de sloot- en slootkantvegetatie bestaat uit zeer algemene plantensoorten zoals Riet, Mannagras en kroossoorten.

4.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied graafsporen van Mol en Veldmuis waargenomen. Naast deze soorten zullen nog enkele andere soorten van bescher-

mingsniveau 1 in het plangebied voorkomen, zoals Egel, Huisspitsmuis, Haas etc. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Van de strenger beschermde grondgebonden zoogdieren zal Eekhoorn naar verwachting in het bos ten noorden van het plangebied voorkomen. De notenbomen ten noorden van de boerderij zijn voor Eekhoorn een geschikte voedselbron. Verder is het plangebied echter vanwege het ontbreken van bosschages betrekkelijk ongechikt als leefgebied voor de Eekhoorn.

Volgens verspreidingsgegevens op telmee.nl komt in het veenweidegebied tussen Wassenaar en Leidschendam de soort Waterspitsmuis voor. Deze soort komt voor in en langs schone, niet al te voedselrijke watergangen met een goed ontwikkelde, structuurrijke oevervegetatie. De sloten in het plangebied zijn zeer voedselrijk en hebben een matig ontwikkelde oevervegetatie. Bovendien liggen ze geïsoleerd van de sloten in het veenweidegebied. Het voorkomen van Waterspitsmuis in het plangebied is redelijkerwijs uit te sluiten.

Het voorkomen van andere strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten is op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur redelijkerwijs uit te sluiten.

4.3.3 Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen in gebouwen en holle bomen. Van de gebouwen in het plangebied zijn de gebouwen 1 en 2 als geschikt beoordeeld voor vleermuizen. Beide gebouwen hebben aan de buitenzijde daklijsten met kieren waarachter kleine vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis kunnen weggkruipen. In de boerderij is ook een opening naar de ruimte onder de dakpannen aanwezig. Andere invliegopeningen naar bijvoorbeeld spouwen of zolderruimten zijn niet aangetroffen. De overige gebouwen zijn als geheel ongeschikt voor vleermuizen beoordeeld, vanwege de afwezigheid van geschikte invliegopeningen of mogelijke verblijfplaatsen aan de buitenzijde van de gebouwen.

In het plangebied zijn enkele holle bomen aanwezig, namelijk de notenbomen ten noordoosten van de boerderij en een wilg ten zuidwesten van de boerderij, nabij de Zijdegeweg. Tijdens het veldbezoek was niet te zien of de holten toegankelijk zijn voor vleermuizen.

Daarnaast kan het plangebied deel uitmaken van het functionele leefgebied van vleermuizen. De bomenrijen en houtsingels in het plangebied kunnen deel uitmaken van een vaste vliegroute van vleermuizen. Bomenrijen langs vliegroutes zijn van

wezenlijk belang voor vleermuizen doordat vleermuizen deze gebruiken om zich te oriënteren in het landschap. Daarnaast zijn de houtsingels, met name de singels die langs sloten zijn aangeplant, erg geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

4.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn zeer algemene vogelsoorten waargenomen, zoals Wilde eend, Meerkoe, Waterhoen, Houtduif, Merel en Vink. Daarnaast zijn enkele nesten van Houtduif aangetroffen in bomen, en ongeveer acht nesten van Boerenwaluw in de hooimijt. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen; desondanks kan verondersteld worden dat de genoemde vogelsoorten in het plangebied tot broeden komen.

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

In het plangebied zijn geen nesten of potentiële nestplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. In het bosgebied ten noorden van het plangebied kunnen roofvogels zoals Havik en Sperwer nestelen; het plangebied zal in dat geval tot het foerageergebied van dergelijke soorten behoren. Het vormt daarbij vanwege de grote hoeveelheid bebouwing, verharding en verstoring slechts een marginaal onderdeel van het foerageergebied.

De aangetroffen nesten van Boerenwaluw vallen binnen categorie 5 van de Aangepaste vogellijst. Tijdens het veldbezoek is niet onderzocht of in de omgeving van het plangebied andere nestplaatsen van deze soort aanwezig zijn.

4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

De sloten in het plangebied vormen een geschikte voortplantingsbiotoop voor algemene amfibiesoorten zoals Middelste groene kikker, Meerkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. De weide en de aangrenzende houtsingels vormen een geschikte landbiotoop voor deze soorten. De genoemde soorten vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet, waarvoor een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het voorkomen van strenger beschermde amfibieën in het plangebied is redelijkerwijs uit te sluiten. In de verdere omgeving van het plangebied komt één streng beschermde soort voor: in de duinen en mogelijk in het veenweidegebied komt de Rugstreeppad voor. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor deze soort.

Het voorkomen van reptielen in het plangebied is geheel uit te sluiten. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen aanwezig en in de omgeving van het gebied zijn geen populaties van reptielensoorten bekend.

De sloten in het plangebied zijn op basis van het veldbezoek als geschikt beoordeeld voor diverse vissoorten. Het zal daarbij gaan om zeer algemene soorten zonder specifieke beschermingsstatus, zoals Driedoornige en Tiendoornige stekelbaars, Blankvoorn, Baars, Zeelt etc. Daarnaast zijn op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens ook de beschermde Kleine modderkruiper (beschermingsniveau 2) en Bittervoorn (beschermingsniveau 3) in de sloten te verwachten. Beide soorten komen wijdverspreid voor in poldersloten in laag Nederland. In de sloten is bovendien Zwanenmossel aanwezig. Het voorkomen van zoetwatermosselen is een voorwaarde voor het voorkomen van Bittervoorn, aangezien deze in symbiose leven.

4.3.6 Overige diersoorten

Het voorkomen van ongewervelde diersoorten is in het algemeen matig tot slecht bekend. In het plangebied zijn geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Beschrijving ontwikkeling

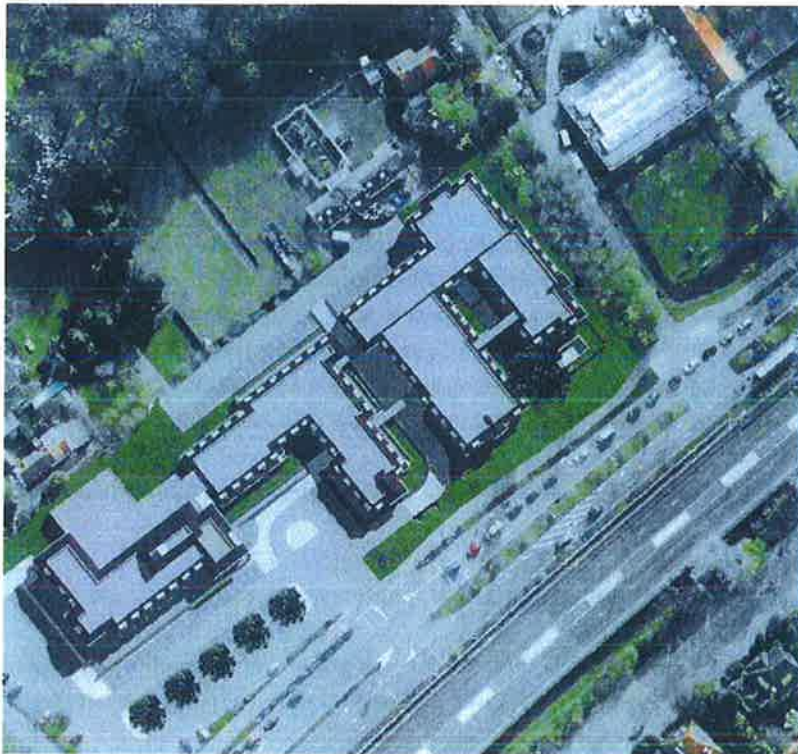
Het in voorliggend rapport getoetste initiatief voorziet in de bouw van een nieuwe vleugel van het bestaande hotel Van der Valk Wassenaar met bijbehorende parkeer-voorzieningen, overige verhardingen en groenstructuur. Daarnaast wordt voorzien in een herinrichting van het terrein van de Stichting Nationale Dierenzorg en de bouw van woningen op het parkeerterrein ten zuiden van de Stichting Nationale Dierenzorg. Op het aangrenzende weiland worden geen ontwikkelingen voorzien.

Voor de hier beschreven ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:

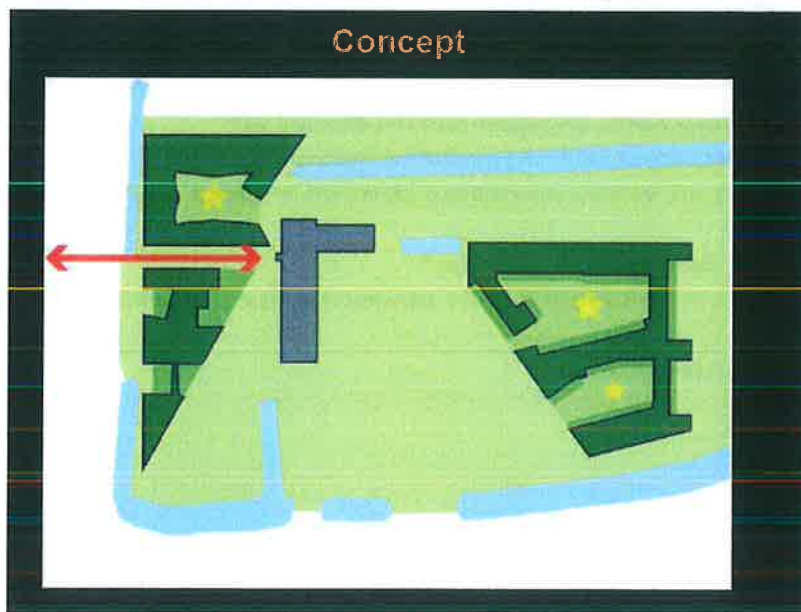
- het slopen van de gebouwen 2, 4 5 en 6 (zie paragraaf 4.1.3)
- het verplaatsen van de hooimijt (gebouw 3) binnen het terrein van de Stichting Nationale Dierenzorg;
- het bouwrijp maken van het bouwvlak door vergraven en mogelijk verwijderen van de toplaag, aanbrengen van zand en egaliseren van de nieuwe bouwlaag;
- het aanleggen van funderingen en verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het bouwen van het hotel;
- de aanleg van beplantingen.

In de effectenbeoordeling wordt uitgegaan van het behoud van:

- de voormalige boerderij en beheerderswoning (gebouw 1 en 7);
- de bomen op het erf van de voormalige boerderij en langs de oprit van de boerderij;
- de houtsingel ten zuiden van het gebouw 5;
- de elzensingel ten oosten van het grote parkeerterrein en ten oosten van het weiland;
- de watergangen in het gebied.

Afbeelding 5. Uitbreidingsplan hotel Van der Valk. (foto is oostgericht).

Afbeelding 6: Modelstudie ontwikkeling Stichting Nationale Dierenzorg en omgeving..

5.2 Effecten op beschermde soorten

5.2.1 Vaatplanten

Het voorkomen van strenger beschermde plantensoorten is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde plantensoorten.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De enige strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoort die op enige wijze van het plangebied gebruik kan maken, is de Eekhoorn. De voor deze soort waardevolle elementen in het plangebied, de notenbomen ten noordoosten van de boerderij, blijven in de beoordeelde situatie behouden. Vanuit de geplande ontwikkeling zullen geen wezenlijk negatieve effecten op deze soort optreden.

5.2.2 Vleermuizen

Een van de te slopen gebouwen (gebouw 2) is geschikt als verblijfplaats van vleermuizen. Of door de sloop daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, is pas te beoordelen na het uitvoeren van gerichte inventarisaties met een batdetector. Deze inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol. Dit onderzoeksprotocol is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging. Het onderzoek zal moeten plaatsvinden in de periode mei t/m oktober. Op basis daarvan kan beoordeeld worden of de ontwikkeling in overeenstemming is met de Flora- en faunawet. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, kan er door middel van passende mitigerende maatregelen voor worden gezorgd dat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan komt bij de eventuele aanwezigheid van vleermuizen niet in het geding.

In deze beoordeling wordt er vanuit gegaan dat de houtsingels en holle bomen in het plangebied behouden blijven. Omdat nog onbekend is hoe de gewenste ontwikkeling exact gaat plaatsvinden en of hierbij toch verstoring of aantasting van houtsingels zal plaatsvinden, is het aan te bevelen om tegelijk met het onderzoeken van mogelijke verblijfplaatsen ook te onderzoeken of in het plangebied belangrijke vliegroutes aanwezig zijn, en of het plangebied anderszins waarde heeft voor vleermuizen.

5.2.3 Vogels

De nesten van Boerenwaluw vallen onder categorie 5 van de Aangepaste vogellijst. Deze nestplaatsen zijn ook buiten de broedperiode beschermd wanneer in de directe omgeving geen geschikte alternatieven zijn waar de Boerenwaluw zich kan vestigen. De aanwezigheid van alternatieve vestigingsplaatsen voor Boerenwaluw in de omgeving is niet onderzocht, maar het is niet waarschijnlijk dat er veel geschikte plaatsen aanwezig zijn. Dat betekent dat door het verdwijnen van de nestplaats de soort uit de omgeving van het plangebied zal verdwijnen.

In de planvorming wordt voorzien in het verplaatsen van de hooimijt over kleine afstand; de hooimijt blijft in de nieuwe situatie op het erf. Wanneer de hooimijt over een dergelijke kleine afstand verplaatst wordt, kan redelijkerwijs verondersteld worden dat de dieren de nestplaats terug zullen vinden en in gebruik zullen nemen. Voorwaarde is dat de verplaatsing in de periode september – maart uitgevoerd wordt (d.w.z. buiten de broedperiode). Daarnaast is het aan te bevelen om de bestaande nesten intact te laten, of als dat niet mogelijk is, nestkommetjes op te hangen na de verplaatsing.

Nesten van overige broedvogels, zoals Houtduif, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Indien dit niet mogelijk is, is het nodig om voorafgaand aan de werkzaamheden de opgaande begroeiingen rondom het te slopen gebouw en direct rondom het plangebied te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op of rondom het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

5.2.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Het voorkomen van strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde soorten uit deze soortgroepen. De sloten, die geschikt zijn als leefgebied voor de beschermde vissoorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn, blijven in de beoordeelde situatie geheel behouden. Negatieve effecten op vissen zijn daarmee op voorhand redelijkerwijs uit te sluiten.

5.2.5 Ongewervelden

Het voorkomen van beschermde ongewervelde dieren is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Natura 2000

De geplande ruimtelijke ontwikkeling heeft een zeer beperkte omvang en wordt van het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide gescheiden door woningen, wegen en een bosgebied. Gezien deze omstandigheden zijn negatieve effecten op dit Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten.

5.3.2 Ecologische hoofdstructuur

Of er tijdens of na de geplande ontwikkeling negatieve effecten op de natuurwaarden in de aangrenzende EHS-gebieden optreden, is afhankelijk van de aard en omvang van deze ontwikkeling. Deze is momenteel slechts op hoofdlijnen bekend. Het is aan te bevelen om in de uitwerking van de plannen rekening te houden met het beperken van de impact op het aangrenzende bos en veenweidegebied. Met name bij ontwikkeling van bebouwing en verharding op het weiland zijn negatieve effecten te verwachten. Ten behoeve van een bestemmingsplanprocedure zullen effecten op de EHS aanvullend beoordeeld moeten worden.

6. LITERATUURLIJST

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., van Swaay, C. en Wynhoff, I. (2006). De Dagvlinders van Nederland: verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – ISBN: 90-5011-227-7.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. (1992). Atlas van Nederlandse zoogdieren. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging – ISBN 90-5011-051-7.
- Ministerie van LNV (2005). *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Directie Natuur van het Ministerie van LNV, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.
- Teixeira, R.M. (1979). Atlas van de Nederlandse broedvogels. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland te 's-Graveland. De Lange van Leer BV, Deventer – ISBN 90-70099-19-5.
- Internetsites – verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur:
<http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://www.vogelbescherming.nl>
<http://sovon.nl/>
<http://www.ravon.nl/>
<http://www.waarneming.nl>
<http://www.telmee.nl>

BIJLAGEN

Bijlage 1:
Ruimtelijke plannen en wetgeving

RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden (zie ook Bijlage 2).

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;

- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of ondernemerssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
 - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
 - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffings-

aanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde "Besluit Rode lijsten flora en fauna" is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

Bijlage 2:
Achtergrond Natuurbeschermingswet

NATUURBESCHERMINGSWET

De Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn beogen de biologische diversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen. De bescherming is gericht op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en wilde flora en fauna. Wat betreft gebiedsbescherming is het Europese beleid gericht op instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten. Daartoe kunnen speciale beschermingszones worden aangewezen op grond van aanwezige bijzondere vegetatietypen of leefgebieden van bepaalde soorten. Het uiteindelijke doel is een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel (communautair belang). Dit netwerk heet Natura 2000.

Aanwijzing van gebieden vindt plaats op grond van door de EU vooraf vastgestelde criteria, te weten lijsten met beschermde soorten en lijsten met beschermde habitats. Per gebied worden deze natuurwaarden door Nederland vastgelegd in een aanwijzingsbesluit. Momenteel zijn voor de meeste Natura 2000-gebieden de natuurwaarden in concept vastgesteld als ontwerpbesluit. Uiteindelijk dient voor ieder gebied in een beheerplan te worden vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied (instandhoudingsdoelstellingen) gehaald worden. Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan geregeld worden. Hiermee wordt een integrale aanpak bewerkstelligd.

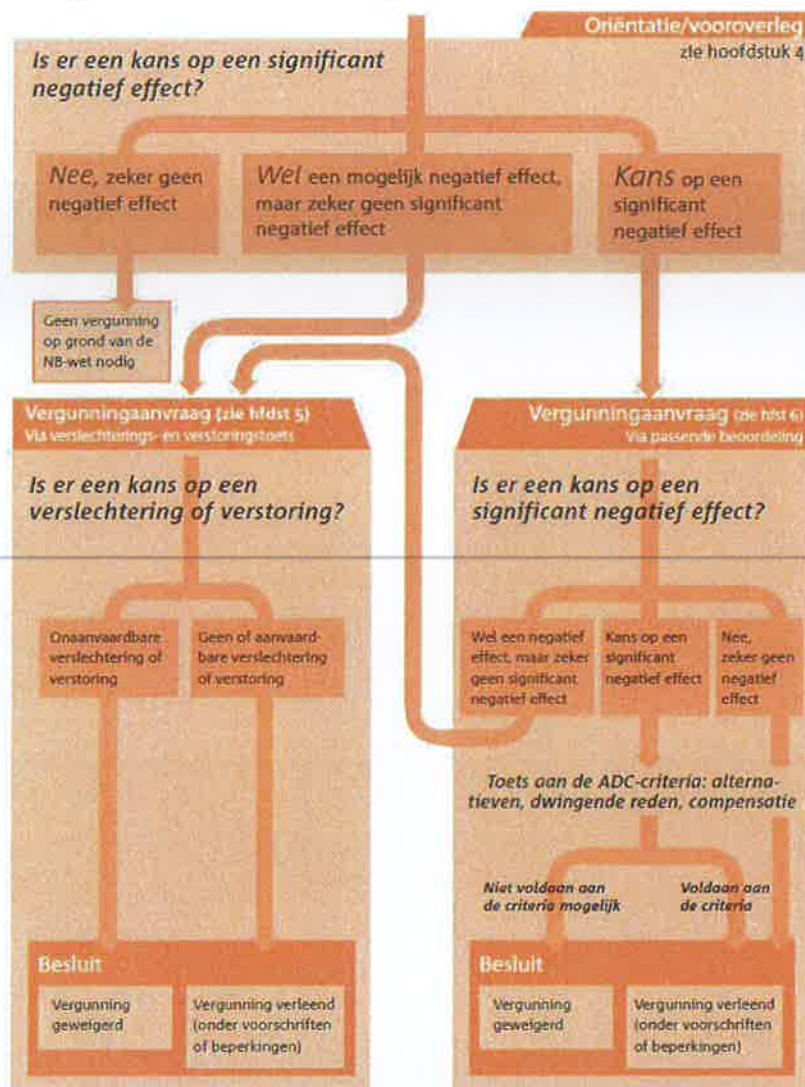
Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats via de Natuurbeschermingswet, evenals de bescherming van de in Nederland aangewezen Beschermde natuurmonumenten. Kern van de Natuurbeschermingswet is dat er door projecten of handelingen geen verslechtering van de kwaliteit van de habitats of een significant verstoringseffect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen mag optreden. De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt Natura 2000-gebieden onder andere via het principe van 'externe werking'. Externe werking betekent dat de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied niet aangetast mogen worden door ontwikkelingen buiten het Natura 2000-gebied. De beoordeling hiervan is aan de orde indien één of meerdere ontwikkelingen die in een plan worden voorzien, mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Dit dient te worden beoordeeld aan de hand van de beheerplannen, en totdat deze zijn vastgesteld, aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen die vastgesteld zijn in de ontwerpbesluiten.

Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet wordt ook wel 'habitattoets' genoemd. Deze toets kan bestaan uit verschillende stappen, waarbij de volgende vraag centraal staat: is er een kans op een significant negatief effect? Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is wanneer verslechtering van habitats niet uit te sluiten is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringstoets. Sinds de wetswijziging van februari 2009 is een vergunningverlening niet meer nodig wanneer niet-significante verstoring van aangewezen soorten aan de orde is.
- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een 'passende beoordeling' en een plan-MER vereist.

Als negatieve gevolgen van een project of handeling niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, dan zijn deze niet toegestaan tenzij er na een toetsing vergunning verleend wordt. Plannen mogen geen significante gevolgen hebben. In Figuur 2 is het stroomschema gegeven voor de te nemen stappen uit de Handreiking Natuurbeschermingswet van het (voormalig) Ministerie van LNV.

Project of handeling

Stroomschema uit Handreiking Natuurbeschermingswet, Ministerie van LNV (2005).

BRO heeft vestigingen in Boxtel | Amsterdam | Tegelen | Hasselt
www.BRO.nl